

MORE ADDITIONS TO MALTBY'S *LEXICON OF ANCIENT LATIN ETYMOLOGIES* AND MARANGONI'S *SUPPLEMENTUM ETYMOLOGICUM*: ISIDORE OF SEVILLE ON GRAMMAR, RHETORIC AND DIALECTIC (*ETYM.* 1-2)

Neil Adkin

University of North Carolina, Chapel Hill

La etimología se ha convertido recientemente en uno de los campos más vibrantes de los estudios clásicos. El *Lexicon* de Maltby, que abre nuevos caminos en la investigación, ha sido ahora complementado por el *Supplementum Etymologicum* de Marangoni. El presente artículo ofrece una addenda para ambos. Se ocupa sólo de los dos primeros libros de las *Etymologiae* de Isidoro.

Etymology has recently become one of the most vibrant spheres of classical scholarship. Maltby's epoch-making *Lexicon* has now been complemented by Marangoni's *Supplementum Etymologicum*. The present article offers addenda to both. It restricts itself to the first two books of Isidore's *Etymologiae*.

The new interest in classical etymologizing continues to expand. Here Maltby's *Lexicon* has rightly been welcomed as "una compilación de enorme utilidad"¹. The material that Maltby assembles can nonetheless be supplemented: two articles by the present writer have already endeavoured to do so². Marangoni has now devoted an entire book to the same purpose³. Like Maltby, Marangoni has produced a work of the greatest value; however it too is not without its flaws⁴. In

¹ So G. Laguna Mariscal, *Habis* 22 (1991) 465, reviewing R. Maltby, *A Lexicon of Ancient Latin Etymologies* (Leeds 1991, repr. Cambridge 2006).

² Viz. "Some Additions to Maltby's *Lexicon of Ancient Latin Etymologies*", C. Deroux (ed.), *Studies in Latin Literature and Roman History*, XII (Brussels 2005) 74-96; "Further Additions to Maltby's *Lexicon of Ancient Latin Etymologies: Priscian*", C. Deroux (ed.), *Studies in Latin Literature and Roman History*, XIII (Brussels 2006) 462-478.

³ C. Marangoni, *Supplementum Etymologicum Latinum*, I (Trieste 2007). His second volume, which has yet to appear, will deal exclusively with Keil's *Grammatici*.

⁴ Cf. the review by the present writer, forthcoming in *Latomus*.

particular the evidence adduced by Marangoni can likewise be supplemented⁵. In the search for etymologies it is natural to have recourse to the *Etymologiae* of Isidore of Seville, who has been duly utilized by both Maltby and Marangoni. Once again however it is possible to supplement the evidence which both scholars adduce from this work. The present article limits itself to just the first two books of this 20-book opus: here Isidore limits himself to just grammar, rhetoric and dialectic⁶.

****a**, *indecl. n.*: 1.3.4 sub *alpha*. ****actualis**, -e: 1.7.23 *actualia ab actu descendunt, ut dux. acutus*, -a, -um: 1.18.2 *acutus accentus dictus, quod acuat et erigat syllabam*. ****acyrologia**, -ae f.: 1.34.4 *acyrologia non propria dictio*. 2.20.1 *inpropria verba ... , quae Graeci acirologian vocant*. ***adiectivum**, -i n.: 1.7.22 *adiectiva ... appellantur, eo quod ad inplendam sui significationem nominibus adiciantur*. ****adnotatio**, -nis f.: 1.29.1 *hanc (sc. etymologiam) ... Cicero (cf. Top. 35) adnotationem nominavit, quia nomina et verba rerum nota facit exemplo posito*. ****adsumptivus**, -a, -um: 2.5.5 *adsumptiva (sc. constitutio) est, quae ... foris ... aliquid defensionis adsumit*. ***adverbium**, -i n.: 1.18.2 *adverbium (sc. dictum) quia iuxta verbum est*. ****adverbium**, -i n.: 1.30.1 *hanc (sc. glossam) philosophi adverbium dicunt, quia vocem illam, de cuius requiritur, uno et singulari verbo designat*. ****Aeneius**, -a, -um: 1.7.20 *(de patronymicis) Aeneius Aeneae filius*. ****Aesopius**, -a, -um: 1.40.1 *appellantur ... (sc. fabulae) Aesopiae, quia is (sc. Aesopus) apud Phrygas in hac re polluit*. ****aetiologia**, -ae f.: 2.21.39 *aetiologia est, cum proponimus aliquid, eiusque causam et rationem reddimus*. ****agnomen**, -inis n.: 1.7.2 *agnomen ... quasi accedens nomen*. ***Alexander**, -dri m.: 1.7.13 *eadem (sc. media nomina) et notha (sc. dicta sunt), quia corrumpunt ultimas syllabas manentibus prioribus, ut apud Graecos Alexandros, Menandros; apud nos Alexander, Menander*. ****alpha**, *indecl. n.*: 1.3.4 *apud illos (sc. Hebraeos) ... prius dictum est aleph, deinde ex simili enuntiatione apud Graecos tractum est alpha, inde apud Latinos A*. ****amans**, -tis: 2.30.5 *nomen est a nomine; Terentius (cf. An. 218): interceptio est amentium, aut amantium*. ****Anacreonticus**, -a, -um: 1.39.7 *ab inventoribus metra appellata dicuntur nam Anacreontica metra Anacreon composuit*. ****anadiplosis**, -is f.: 2.21.3 *anadiplosis est congeminiatio verborum*.

⁵ Cf. the present writer, "Supplements to Marangoni's *Supplementum Etymologicum*: The Commentators on Terence", forthcoming in *Eos*; *id.*, "Further Supplements to Marangoni's *Supplementum Etymologicum*: Servius and Servius Auctus on Virgil", forthcoming in C. Deroux (ed.), *Studies in Latin Literature and Roman History*, XV; *id.*, "Further Supplements to Marangoni's *Supplementum Etymologicum*: The Commentators on Horace", forthcoming in *InvLuc*; *id.*, "Further Supplements to Marangoni's *Supplementum Etymologicum*: The Scholia to Persius and Juvenal", forthcoming in *BStudLat*; *id.*, "Further Supplements to Marangoni's *Supplementum Etymologicum*: The Collections of *Differentiae* Published by Beck and Brugnoli", forthcoming in *Euphrosyne*.

⁶ For book I the text used is that of W. M. Lindsay, *Isidori Hispalensis Episcopi Etymologiarum sive Originum Libri XX*, I (Oxford 1911, repr. 2005); for book II the text is that of P. K. Marshall, *Isidore of Seville: Etymologies, Book II* (Paris 1983). In the ensuing catalogue one asterisk (*) indicates an etymology that is in some way different from what is found in Maltby and Marangoni, while two (**) identify lemmata for which they are unable to offer any etymology whatsoever.

****analogia**, -ae f.: 1.28.1 *analogia Graece, Latine similitum comparatio sive proportio nominatur.* ****anamnesis**, -is f.: 2.21.37 *anamnesis est commemoratio eius rei, quod oblitus fuisse nos fingimus.* ****anastrophe**, -es f.: 1.37.16 *anastrophe est verborum ordo praeposterus.* **animal**, -is n.: 2.25.6 sub generalis. ****antimetabole**, -es f.: 2.21.11 *antimetabole est conversio verborum.* ****antiphrasis**, -is f.: 1.37.24 *antiphrasis est sermo e contrario intellegendus.* ***antispastus**, -i m.: 1.17.15 *antispastus, quod sit ex contrariis syllabis, ex brevi et longa, ex longa et brevi.* ****antithesis**, -is f.: 1.35.6 *antithesis contrapositio litterae pro alia littera, ut ... olli pro illi.* ****antitheton**, -i n.: 2.21.5 *antitheta, quae Latine contraposita appellantur.* ****antonomasia**, -ae f.: 1.37.11 *antonomasia est pro nomine, id est vice nominis posita.* ****apaetesis**, -is f.: 2.21.38 *apaetesis est, cum id, quod in animos iudicum quasi deposueramus, opportune repositum.* ***apex**, -icis m.: 1.4.18 *apicem dictum propter quod longe sit a pedibus, et in cacumine litterae adponatur.* ****aphaeresis**, -is f.: 1.35.3 *aphaeresis abscisio de principio, ut temno pro contemno.* ****apocope**, -es f.: 1.35.3 *apocope abscisio de fine, ut sat pro satis.* ****apophasis**, -is f.: 2.27.3 *apophasin, id est ... negationem.* ****aporia**, -ae f.: 2.21.27 *sunt ... aporiae, dubitatio simulantis nescire se quae scit.* ****aposiopesis**, -is f.: 2.21.35 *aposiopesis est, cum id, quod dicturi videbamur, silentio intercipimus.* ****Archilochius**, -a, -um: 1.39.7 (cf. sub *Anacreonticus*) *Archilochios Archilochus quidam scripsit.* ****arithmetica**, -ae f.: 1.2.2 *arithmetica ... continet numerorum causas et divisiones.* ****arsis**, -is f.: 1.17.21 *accidunt unicuique pedi arsis et thesis, id est elevatio et positio vocis.* ****Asclepiadius**, -a, -um: 1.39.8 *a frequentatoribus (sc. metra appellata dicuntur), ut Asclepiadia. non enim ea Asclepius invenit, sed proinde ita vocata quod ea idem elegantissime et frequentissime usus sit.* ****ast(e)ismus** (-os), -i m.: 1.37.30 *astysmos urbanitas.* ****asteriscus**, -i m.: 1.21.2 *stella ... ἀστήρ dicitur Graeco sermone, a quo asteriscus est derivatus.* **astronomia**, -ae f.: 1.2.3 *astronomia ... continet legem astrorum.* ****atechnus**, -a, -um: 2.30.14 *quae (sc. argumenta) Graeci atechnos, id est artis expertes vocant, ut est testimonium.* ****athroesmus** (-os), -i m.: 2.21.40 *athroesmos est, cum plures sensus breviter expeditos in unum locum coacervat.* ****atomus**, -a, -um: 2.29.10 *quae (sc. individua) Graeci atoma appellant.* ***barbarismus**, -i m.: 1.32.1 *appellatus ... barbarismus a barbaris gentibus, dum Latinae orationis integritatem nescirent.* ****barbarolexis**, -is f.: 1.32.2 *quando ... barbara verba Latinis eloquiis inferuntur, barbarolexis dicitur.* ***bonus**, -a, -um: 2.26.4 *a bonitate bonus.* ***bucolicus**, -a, -um: 1.39.16 *bucolicum, id est pastorale carmen, plerique Syracusis primum compositum a pastoribus opinantur, nonnulli Lacedaemone. namque transeunte in Thraciam Xerxe rege Persarum, cum Spartanae virgines sub hostili metu neque egredi urbem neque pompam chorumque agrestem Dianae de more exercerent, turba pastorum, ne religio praeteriret, eundem inconditis cantibus celebrarunt. appellatur autem bucolicum de maiori parte, quamvis opilionum caprariorumque sermones in eis et cantica inserantur.* ****cacosyntheton**, -i n.: 1.34.12 *cacosyntheton, vitiosa compositio verborum.* ****cataphasis**, -is f.: 2.27.3 *cataphasin ... , id est adfirmationem.* ****catasceua**, -ae f.: 2.12.1 *catasceua est confirmatio propositae*

rei. ***categoria**, -ae f.: 2.26.1 *categoriae, quae Latine praedicamenta dicuntur.* ****categoricus**, -a, -um: 2.28.2 *categoricorum, id est praedicatorum syllogismorum.* ****causalis**, -e: 1.12.4 *causales (sc. coniunctiones) dicuntur a causa eo, quod aliquid cogitent facere.* ****cento**, -nis m.: 1.39.25 *centones apud grammaticos vocari solent, qui de carminibus Homeri seu Vergilii ad propria opera more centonario ex multis hinc inde compositis in unum sarciunt corpus.* ****characterismus** (-os), -i m.: 2.21.40 *characterismos est descriptio figurae alicuius expressa.* ***civilis**, -e: 2.24.16 *civilis dicitur (sc. philosophia), per quam totius civitatis utilitas administratur.* ****climax**, -cis f.: 2.21.4 *climax est gradatio.* ****coenonosis**, -is f.: 2.21.28 *coenonosis ... dicitur communicatio consilii cum iudicibus aut adversariis.* ****cognomen**, -inis n.: 1.7.2 *cognomen, quia nomini coniungitur.* ****cognomentum**, -i n.: 1.7.2 *cognomentum ... vulgo dictum (sc. agnomen) eo, quod nomini cognitionis causa superadiciatur, sive quod cum nomine est.* ****collectivus**, -a, -um: 2.9.13 *(de membris enthymematis) collectivum est, cum in unum quae argumentata sunt colliguntur.* ****colon** (-um), -i n.: 2.18.2 *colon, id est membrum.* ****comma**, -tis n.: 2.18.2 *comma est iuncturae finitio.* ***communis**, -e: 1.7.28 *commune dictum quia duobus generibus nomen unum communicat, ut hic et haec canis.* ***coniugatio**, -nis f.: 1.9.6 *coniugatio dicitur eo, quod per eam ad unum sonum multa coniungantur*⁷. ****comparativus**, -a, -um: 1.7.27 *comparativus (sc. gradus) ab eo, quod comparatus positivo praefertur illi.* ****consuetudo**, -inis f.: 2.10.3 *vocata ... consuetudo, quia in communi est usu.* ****conticesco**, -ere: 1.30.1 *conticescere est tacere (2.29.6).* ****convincibilis**, -e: 2.9.10 *(de membris enthymematis) convincibile est, quod evidenti ratione convincitur.* ****dactylicus**, -a, -um: 1.17.30 *sub trochaicus. 1.39.6 sub trochaicus.* ****deductivus**, -a, -um: 1.8.5 *reliqua (sc. pronomina) ... deductiva dicuntur, quia ex istis (sc. primogeniis) deducta atque composita existunt, ut quispiam.* ***definitivus**, -a, -um: 2.5.3 *definitivus status est, cum ... quid illud (sc. quod obicitur) sit adhibitis definitionibus adprobatur.* ***demonstrativus**, -a, -um: 1.8.3 *demonstrativa (sc. pronomina), eo quod habent demonstrandi significationem. aliquem enim praesentem his demonstramus.* ****diaeresis**, -is f.: 1.35.4 *diaeresis discissio syllabae in duas, ut ... pictai.* ****dialectica**, -ae f.: 2.22.2 *dialecticam nuncupavit (sc. Aristoteles), pro eo quod in ea de dictis disputatur. nam lecton dictio dicitur.* ****digammon**, -i n.: 1.4.8 *quae (sc. littera) ideo digammon dicitur, quia duplex est instar F litterae, quae duplicem gammam habet.* ****diambus**, -i m.: 1.17.14 *sub dispondeus.* ****diminutivus**, -a, -um: 1.7.9 *diminutiva, quia minuunt sensum.* ****dip(h)thongus**, -a, -um: 1.16.2 *diphthongae syllabae Graeco nomine dictae, quod in eis binae vocales iunguntur.* ****diptotus**, -a, -um: 1.7.33 *diptota (sc. nomina dicta), quod tantum in duobus (sc. casibus declinentur), ut Iuppiter.* ***disiunctivus**, -a, -um: 1.12.2 *disiunctivae (sc. coniunctiones) dictae, quia disiungunt res aut personas.* ****dispondeus**, -i m.: 1.17.14 *dispondeus ... et ditrochaeus et diambus dicti quod geminis constant iambis,*

⁷ Maltby, *op. cit.* 149 does adduce this text, but wrongly gives the etymon as *coniugare*, not *coniungere*.

spondeis vel trochaeis. ****distichum** (-on), -i n.: 1.39.21 sub *poesis*. ****ditrochaus**, -i m.: 1.17.14 sub *dispondeus*. ****enthymema**, -tis n.: 2.9.8 *enthymema ... Latine interpretatur mentis conceptio*. ****epangelia**, -ae f.: 2.21.44 *epangelia est promissio*. ****epanodus** (-os), -i f.: 2.21.7 *epanodos, quam regressionem nostri vocant*. ****epenthesis**, -is f.: 1.35.2 *epenthesis adpositio in medium, ut ... relligione*. ****ephemeris**, -dis f.: 1.44.1 *ephemeris ... appellatur unius diei gestio*. ****episynaliphe** (-loop-), -es f.: 1.35.5 *episynaloephe conglutinatio duarum syllabarum in unam, ut Phaethon pro Phaëthon*. ****epitaphium**, -i n.: 1.39.20 *epitaphium Graece, Latine supra tumulum*. ****epitritus**, -i m.: 1.17.19 *epitriti vocati quod semper tres longas habeant syllabas et unam brevem*. ****epitrope**, -es f.: 2.21.30 *epitrope, id est permissio, cum aliqua ipsis iudicibus aut adversariis permittimus aestimanda*. ****ethica**, -ae f.: 2.24.3 *altera (sc. philosophiae species) moralis, quae Graece ethica dicitur*. ****ethopoeia**, -ae f.: 2.14.1 *ethopoeiam ... illam vocamus, in qua hominis personam fingimus pro exprimendis affectibus*. ***Eumenides**, -um f.: 1.37.24 (*de antiphrasi*) *Eumenides ... quod nulli ... benefaciant*. ****everro**, -ere: 2.30.5 *declinatur a nomine et fit verbum, ut Cicero (Ver. 2.52) Verrem dicit everrisse provinciam*. ****exemplabilis**, -e: 2.9.12 (*de membris enthymematis*) *exemplabile est, quod alicuius exempli comparatione eventum simile conminatur*. ****finitus**, -a, -um: 1.8.2 *finita pronomina dicta eo, quod definiunt certam personam, ut ego*. ****forsan**: 1.35.3 sub *syncopa*. ****forsitan**: 1.27.7 *forsitan per N scribendum in fine, quia integrum eius est si forte tandem*. ****funiculus**, -i m.: 1.28.3-4 *funem masculinum esse funiculus ostendit, sicut marmor neutri esse generis marmusculum indicat. nam quod genus in principalitate est, id esse solet in diminutione. sed hoc non semper, ut pistrinum, pistrilla*. **generalis**, -e: 2.25.6 *genus, ut animal. est enim vocabulum generale et commune omnium animam habentium*. ****generatus**, -a, -um: 1.27.9 *gnatus, quod est filius, per G scribendum, quia facit generatus*. ****geometrica**, -ae f.: 1.2.3 *geometrica ... mensuras terrae dimensionesque complectitur*. ****glossa**, -ae f.: 1.30.1 *glossa Graeca interpretatione linguae sortitur nomen*. ***habitus**, -us m.: 2.26.9 *habitus ab habendo aliquid dictus, ut habere scientiam in mente, virtutem in corpore, circa corpus vestimentum*. ***heroicus**, -a, -um: 1.39.9 *a rebus quae scribuntur (sc. metra appellata dicuntur) heroicum enim carmen dictum, quod eo virorum fortium res et facta narrantur. nam heroes appellantur viri quasi aerii et caelo digni propter sapientiam et fortitudinem*. ***heros**, -is m.: 1.39.9 sub *heroicus*. ****hexaptotus**, -a, -um: 1.7.33 *hexaptota nomina dicta eo, quod per sex casus varietates habent, ut est unus*. ****hexasyllabus**, -a, -um: 1.17.20 sub *pentasyllabus*. ****homoeosis**, -is f.: 1.37.31 *homoeosis ... , quae Latine interpretatur similitudo*. ****hyperbaton**, -i n.: 1.37.16 *hyperbaton transcensio*. ****hypothesis** (ip-), -is f.: 2.15.1 *finitum (sc. genus quaestionis) iphotesis Graece, Latine causa dicitur*. **iambicus**, -a, -um: 1.17.30 sub *trochaicus*. ***icon**, -is f.: 1.37.32 (*de homoeosis speciebus*) *icon est imago ... ut (Aen. 4.558) omnia Mercurio similis*. ***idem**, eadem, idem: 1.27.12 *id pronomen neutri generis per D scribitur ... , quia facit idem*. ****idyllium** (-on), -i n.: 1.39.21 sub *poesis*. ****inchoativus**, -a, -um: 1.9.3 *inchoativa (sc. forma verbi)*

post meditationem ab inchoantis indicio, ut calesco. ****incorporalis**, -e: 1.7.4 *incorporalia* (sc. nomina), quia carent corpus. ****infelix**, -cis: 2.31.3 *ea ... quorum media sine nomine sunt, ut felix infelix, medium habent non felix.* ****inrationalis**, -e: 2.25.7 *quae* (sc. irrationalia) non habent rationem. ****inspectivus**, -a, -um: 2.24.11 *inspectiva dicitur* (sc. philosophia), qua ... *ea* (sc. divina) ... mente solummodo inspicimus. ****iotacismus** -i m.: 1.32.7 *iotacismus est, quotiens in iota littera duplicatur sonus, ut Troia.* ****isagoga**, -ae f.: 2.25.1 *isagoga ... Graece, Latine introductio dicitur.* ****kalendarium**, -i n.: 1.44.2 *kalendaria appellantur, quae in menses singulos digeruntur.* ***latro**, -nis m.: 2.30.5 *nomen a verbo* (sc. fit), cum latrocinari dicitur latro. ****latus**, -a, -um: 1.27.14 *L ... litteram interdum pro D littera utimur, ut latum pro datum.* ***liberalis**, -e: 1.4.2 *liberales* (sc. litterae dictae), quia eas tantum illi noverunt, qui libros conscribunt. ****litteratio**, -nis f.: 1.3.1 *quarum* (sc. litterarum) disciplina velut quaedam grammaticae artis infantia est; unde et eam Varro litterationem vocat. **logica**, -ae f.: 2.24.3 *tertia* (sc. philosophiae species) rationalis, quae Graeco vocabulo logica appellatur. ****macrologia**, -ae f.: 1.34.8 *macrologia longiloquium.* ***malus**, -a, -um: 2.26.4 *a malitia malus.* ****marmusculum**, -i n.: 1.28.3 *sub funiculus.* ****Menander**, -dri m.: 1.7.13 *sub Alexander.* ****metaphora**, -ae f.: 1.37.2 *metaphora est verbi alicuius usurpata translatio.* ****metaplasmsus**, -i m.: 1.35.1 *metaplasmsus Graeca lingua, Latine transformatio dicitur.* ****metathesis**, -is f.: 1.35.6 *metathesis transpositio litterae.* ****metonymia**, -ae f.: 1.37.8 *metonymia transnominatio.* ****modus**, -i m.: 1.9.4 *modi* (sc. verborum) dicti ab eo, quemadmodum sint in suis significationibus. ****monoptotus**, -a, -um: 1.7.33 *monoptota* (sc. nomina dicta), quod uno tantum casu utuntur, ut frugi. ****monostichum** (-on), -i n.: 1.39.21 *sub poesis.* **montanus**, -a, -um: 1.7.8 *a monte montanus.* **moralis**, -e: 2.24.16 *moralis dicitur* (sc. philosophia), per quam mos vivendi honestus adpetitur. ****mortalis**, -e: 2.25.7 *cum dicitur mortale, discernitur ab angelis, qui nesciunt mortem.* ***naturalis**, -e: 2.24.12 *naturalis dicitur* (sc. philosophia), ubi uniuscuiusque rei natura discutitur. ****nequeo**, -ire: 1.27.21 *queo ... et in compositione nequeo.* **nolo**, nolle: 1.27.16 *nolo ... nevolo est; nolle, nevelle.* ***nomen**, -inis n.: 1.7.1 *nomen dictum quasi notamen, quod nobis vocabulo suo res notas efficiat*⁸. 1.7.2 *nomen vocatum, quia notat genus, ut Cornelius.* ****nota**, -ae f.: 1.22.2 *notae ... dictae eo, quod verba vel syllabas praefixis characteribus notent et ad notitiam legentium revocent.* **notarius**, -i m.: 1.22.2 *quas* (sc. notas) qui didicerunt proprie iam notarii appellantur. ****onomatopoeia**, -ae f.: 1.37.14 *onomatopoeia est nomen adfictum.* ****orthographia**, -ae f.: 1.27.1 *orthographia Graece, Latine recta scriptura interpretatur. orto enim recte, graphia scriptura dicitur.* ***parabola**, -ae f.: 1.37.33 *parabola comparatio.* ****paradiastole**, -es f.: 2.21.9 *paradiastole est, quotiens id, quod dicimus, interpretatione discernimus.* ****paradigma**, -tis n.: 1.37.34 *paradigma ... est exemplum.* ****paradoxum** (-on), -i n.: 2.21.29 *paradoxon est, cum dicimus inopinatum ali-*

⁸ Maltby, *op. cit.* 413 does cite this text, but with the wrong reference.

quid accidisse. ****paragoge**, -es f.: 1.35.3 *paragoge adpositio in finem, ut admit-
tier.* ****parathesis**, -is f.: 2.21.46 *parathesis est, cum quasi deponimus aliquid
imperfectum apud memoriam iudicum.* ****parrhesia**, -ae f.: 2.21.31 *parrhesia est
oratio libertatis et fiduciae plena.* ****participialis**, -e: 1.7.25 *participalia, quae sic
sonant sicut participia, ut legens.* ****patronymicus**, -a, -um: 1.7.20 *patronymica
dicuntur eo, quod trahuntur a patribus, ... quamvis et a matribus et a maioribus
ducantur.* ****pentaptotus**, -a, -um: 1.7.33 *pentaptota (sc. nomina dicta), quod tan-
tum in quinque casibus variantur, ut doctus.* ****pentasyllabus**, -a, -um: 1.17.20 *hi
non sunt pedes, sed appellantur pentasyllabi et hexasyllabi, quia ultra quinque et
sex syllabas non procedunt.* ****periodus** (-os), -i f.: 2.18.1 *periodus ambitus vel
circuitus.* ****periphrasis**, -is f.: 1.37.15 *periphrasis est circumloquium.* ****phoeni-
ceus**, -a, -um: 1.3.6 *hinc est quod et phoeniceo colore librorum capita scribuntur,
quia ab ipsis (sc. Phoenicibus) litterae initium habuerunt.* ****physica**, -ae f.: 2.24.3
una (sc. philosophiae species) naturalis, quae Graece physica appellatur. ****pis-
trilla**, -ae f.: 1.28.4 *sub funiculus.* ****plurinomius**, -a, -um: 1.7.14 *plurinomia, eo
quod sit in pluribus nominibus significatio una.* ****poema**, -tis n.: 1.39.21 *sub poe-
sis.* ****poesis**, -is f.: 1.39.21 *poesis dicitur Graeco nomine opus multorum libro-
rum, poema unius, idyllion paucorum versuum, distichon duorum, monostichon
unius.* ****positivus**, -a, -um: 1.7.27 *positivus (sc. gradus) dictus quia primus poni-
tur in comparationis gradu.* ****possessivus**, -a, -um: 1.7.21 *possessiva (sc. nomina)
a possessione. 1.8.3 possessiva (sc. pronomina) vocantur eo, quod aliquid nos
possidere ostendunt.* ****praenomen**, -inis n.: 1.7.1 *praenomen dictum eo, quod no-
mini praeponitur.* ****principalis**, -e: 1.7.7 *principalia (sc. nomina), quia primam
positionem habent.* ****privatio**, -nis f.: 2.31.6 *quod genus Cicero (cf. Top. 48)
privationem vocat, quia ostendit aliquid quempiam habuisse, unde privatus est.*
****procatale(m)psis**, -is f.: 2.21.27 *procatalempsis, cum id, quod nobis obici po-
terat, ante praesumimus ad diluendum.* **proceleu(s)maticus**, -i m.: 1.17.13 *proce-
leumaticus, quod sit ad celeuma canentium aptus*⁹. ****prole(m)psis**, -is f.: 1.36.2
prolempsis est praesumptio. ****pronomen**, -inis n.: 1.6.2 *pronomen ex nomine nas-
citur, cuius officio fungitur. 1.8.1 pronomen dictum, quia pro vice nominis ponitur.*
****prosopopoeia**, -ae f.: 2.21.45 *prosopopoeia est, cum inanimalium et persona et
sermo fingitur (cf. 2.13.1 prosopoeia).* ****prothesis**, -is f.: 1.35.2 *prothesis adpositio
in principio verbi, ut gnato.* **prudens**, -tis: 1.29.4 *quaedam ... facta sunt ex nomi-
num derivatione, ut a prudentia prudens.* ***Pyrrhus**, -i m.: 1.27.4 *B et P litteris
quaedam cognatio est. nam pro Burro dicimus Pyrrhum.* ****quadringenti**, -ae, -a:
1.27.4 *C et G quandam cognationem habent. nam dum dicimus centum, trecentos,
postea dicimus quadringentos, G ponentes pro C.* ***qualitas**, -tis f.: 1.7.18 *qualita-
tis nomina ex eo dicta, quia per ea qualis quisque sit ostenditur (sim. 2.5.3 [de
statu rhetorico]. 2.26.7 [de categoriis]).* ****qualitativus**, -a, -um: 2.29.4 *ex quali-
tate nomen accepit (sc. qualitativa species definitionis) pro eo quod quid, quale*

⁹ Again Maltby, *op. cit.* 497 does cite this text, but once again he gives the wrong reference.

sit, id quod sit, evidenter ostendit. ****quantitas**, -tis f.: 1.27.25 *tamtus, sicut et quamtus in medio M habebant. quam enim et tam, unde et quantitas, quamtus, tamtus.* ****quantus**, -a, -um: 1.27.25 sub *quantitas*. ****quisque**, quaeque, quidque: 1.27.4 *C et Q ... cognatio est. nam huiusce per C, cuiusque per Q scribimus.* ****rationalis**, -e: 1.12.4 *rationales (sc. coniunctiones) dicuntur a ratione, qua quisque utitur in faciendo.* ****relatio**, -nis f.: 2.26.7 *relatio est, quae refertur ad aliquid.* ****relativus**, -a, -um: 1.7.16 *relativa (sc. nomina) dicta eo, quod ad aliam referantur personam, ut magister.* 1.8.3 *relativa (sc. pronomina) dicuntur, quia ad interrogationem referuntur, ut quis est? respondetur, is est.* ****r(h)etor**, -is m.: 2.1.1 *resis ... apud Graecos locutio dicitur, retor orator.* ****risibilis**, -e: 2.25.7 *proprium, ut risibile. homo est enim quod ridet.* ***Sapphicus**, -a, -um: 1.39.7 (cf. sub *Anacreonticus*) *Sapphica Sappho mulier edidit.* ****sat**: 1.27.24 *sat per T scribi oportet, quia integrum eius facit satis.* 1.35.3 sub *apocope*. ****schema**, -tis n.: 1.36.1 *schemata ex Graeco in Latinum eloquium figurae interpretantur.* ***sed**: 1.27.24 *sed per D oportet scribi. apud anticos enim sed sedum dicebatur; nos finales duas litteras abscidimus.* ****semipes**, -dis m.: 1.16.3 *syllaba ... apud metricos ideo semipes nominatur, quod sit dimidius pes.* **semivocalis**, -is f.: 1.4.4 *semivocales dictas eo, quod quiddam semis de vocalibus habeant.* ***senarius versus**: 1.39.6 *senarios versus nos ex numero pedum vocamus.* ****sententialis**, -e: 2.9.11 (de *membris enthymematis*) *sententiale est, quod sententia generalis adducit.* ****Simonidius**, -a, -um: 1.39.7 (cf. sub *Anacreonticus*) *Simonidia ... metra Simonides poeta lyricus composuit.* ****situs**, -us m.: 2.26.8 *situs a positione dictus.* ****Sotadeus**, -a, -um: 1.39.7 (cf. sub *Anacreonticus*) *Sotadeorum ... repertor est Sotades genere Cretensis.* ****specialitas**, -tis f.: 2.25.6 *species, ut homo. est enim specialitas, qua separatur a ceteris animantibus.* ****status**, -us m.: 2.5.1 *Graeci ... statum a contentione stasin dicunt. Latini autem non solum a pugna, per quam expugnent propositionem adversarii, sed quod in eo pars utraque consistat.* ****subdistinctio**, -nis f.: 1.20.3 *vocatur subdistinctio, ab eo quod punctum subtus, id est ad imam litteram, accipit.* ***subiunctivus**, -a, -um: 1.12.2 *subiunctivae (sc. coniunctiones) dicuntur, quia subiunguntur, ut que. dicimus enim regique ... ; non dicimus, que regi.* ***substantia**, -ae f.: 2.26.11 *substantia ... dicitur ab eo, quod omnis res ad se ipsam subsistit.* ****superlativus**, -a, -um: 1.7.27 *superlativus (sc. gradus) eo, quod comparativo superferatur.* ****sylogismus**, -i m.: 2.9.1 *sylogismus Graece, Latine argumentatio appellatur.* ****syncopa**, -ae (-e, -es) f.: 1.35.3 *syncope abscisio de medio, ut forsitan pro forsitan.* ****synecdoche**, -es f.: 1.37.13 *synecdoche est conceptio.* ****systole**, -es f.: 1.35.4 *systole correptio.* ****syzygia**, -ae f.: 1.17.20 *syzygiae ... sunt pentasyllabi et hexasyllabi pedes; et dictae apud Graecos συζυγίαi quasi quaedam declinationes.* ****tantus**, -a, -um: 1.27.25 sub *quantitas*. ****tautologia**, -ae f.: 1.34.9 *tautologia idemloquium.* ****tetraptotus**, -a, -um: 1.7.33 *tetraptota (sc. nomina dicta), quod tantum in quattuor casibus declinentur, ut lateris.* ****thesis**, -is f.: 1.17.21 sub *arsis*. 2.15.2 *infinitum (sc. genus quaestionis), quod Graece thesis, Latine propositum nominatur.* ****theta**, indecl.

n.: 1.3.8 dicitur theta ἀπὸ τοῦ θανάτου, id est a morte. unde et habet per medium telum, id est mortis signum. ****threnus**, -i *m.*: 1.39.19 threnos, quod Latine lamentum vocamus. ****tmesis**, -is *f.*: 1.37.19 tmesis est sectio unius nominis. ****topica**, -orum *n.*: 2.30.1 topicorum, sive locorum ex quibus argumenta dicuntur. ****translativus**, -a, -um: 2.5.4 translativa constitutio, quod actio translationis ... indigere videtur. ****triptotus**, -a, -um: 1.7.33 triptota (sc. nomina dicta), quod tantum in tribus (sc. casibus declinentur), ut templum. ****trochaicus**, -a, -um: 1.17.30 metra in pedibus accidunt, ut a trochaeo trochaicum, a dactylo dactylicum, a iambo iambicum. 1.39.6 a pedibus metra vocata ... a trochaeo enim trochaicum metrum nascitur, a dactylo dactylicum. ****tropus**, -i *m.*: 1.37.1 tropos Graeco nomine grammatici vocant, qui Latine modi locutionum interpretantur. ****tumulus**, -i *m.*: 1.7.15 tumulus ... tumens tellus. ****Tydides**, -ae *m.*: 1.7.20 (de patronymicis) Tydides Tydei filius. ****Ulixes**, -is *m.*: 1.7.12 tota Latina (sc. nomina), quia ex toto in Latinum vertuntur: Graecus dicit Odysseus, Latinus Ulixes. ****uninomius**, -a, -um: 1.7.15 uninomia, eo quod sit in uno nomine significatio plurima. ****verbialis**, -e: 1.7.25 verbalia dicuntur, quia de verbo nascuntur, ut lector. ****x**, indecl. *n.*: 1.4.14 X littera ... pro C et S ponitur, unde et ex eisdem litteris compositum nomen habet.